

BISERIC'A si SCOL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretiuu abonamentului:	Pretiuu insertiuniloru:	Corespondintiele sè se adreseze Redactiunei dela „BISERIC'A si SCOL'A“ in Aradu, la institutulu pedagogicu-teologicu, éra banii la secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu din Aradu.
Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . . 5 fl.— cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte 4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.	
„ „ „ „ 1/2 anu . . . 2 „ 50 „		
Pentru Romani'a si strainetate pe anu . . . 7 „ — „		
„ „ „ „ 1/2 „ 3 „ 50 „		

Privire asupra activitatii congresului nationalu bisericescu.

In numerii trecuti impatesiram, desi numai in reasumatu, lucrarile congresului nationalu bisericescu. Acésta corporatiune suprema si legislativa in biseric'a provinciei nóstre metropolitane si-termina lucrarile sale in 23 Octobre st. v.

Multi se vor intrebá, si cu dreptate, despre rezultatele practice ale acestei activitati de preste trei septemani de dile. In adeveru, sunt diece ani decandu biseric'a nóstra s'a repusu pe bas'a sinodalitatii genuine, prin staruintiele Metropolitului de pia memoria Andreiu Siaguna, decandu ea se administréza independentu pe temeiuu „Statutului organicu“. De atunci, ea s'a intrunitu in congresu regulatu, abia de doue ori, la 1870 si acuma, càci congresulu dela 1874, intrunitu in timpu anormalu, nu putú se termine lucrarile incepute.

Erá dar rezervata congresului de estimpu problem'a de-a intrá mai seriosu in esaminarea vietii nóstre constitutionale si a face cele d'antaiu relevári, asupra desvoltarei sale interne, si a luá remediile trebuitóre pentru completarea si indreptarea partiloru defectuose in constitutiune! Da! timpulu, si numai elu pôte constatá fora indoiala, daca cutare lege, cutare institutiune este practicabila in tóte detaiurile sale, si accesibila pentru tóte interesele si trebuintiele societatii.

Congresulu de estimpu, dupa unu periodu de ani, a probatu cu multa profunditate cà, in adeveru, constitutiunea nóstra bisericésca, dupa spiritulu ei, este cea mai accesibila, nu numai pentru societatea crestina deosebi, ci si pentru spiritulu dominante, care este spiritulu libertatii, alu democratiei, spiritulu republicei universale, alu carei tipu perfectu este biseric'a lui Christosu! Dar acésta inalta autoritate in sa a espiratu, cà constitutionalismulu nu se practica in tóte paturile societatii, la tóte elementele organismului bisericescu deopotriva si in armonia. Acést'a este scaderea ce reclama vindecare dela organele bisericiei, dela sinode si congresu.

Mai delicata si mai gingasia este in sa fiinti'a constitutiunii si interpretarea ei. Ómenii in toti timpii au avutu concepte deosebite despre libertate, unii luandu-o in sensu absolutu, crediendu cà tóte sunt permise, altii in sensu relativu, marginindu actiunile loru intre anumite hotare.

Noi, desi suntemu constituiti bisericesece pe principiile libertatii perfecte, acésta libertate trebuie se-o conformamu totudeuna cu principiile autoritatii, dela care emanéza, cu principiile bisericiei, care sunt principiile moralei eterne si nemintite!

De aici resulta necesitatea evidenta ca se cunós-cemu bine principiile si institutiunile bisericiei, nu cumva se alunecamu in privinti'a libertatii sale, interpretandu-o si reformandu-o chiar dupa dispuestiunile nóstre firesci; càci, daca vom porní in lucrarile bisericesci dupa inclinatiunile personale, nu dupa legile eterne, noi atunci pierdiendu directiunea ade-verata, ne-am confundatu in o anarchia completa, carea va aduce surparea bisericiei autonóme.

Daca privímu acuma congresulu bisericescu sub aceste puncte de vedere, va trebui se marturisimu, cà in adeveru reprezentantii bisericiei, cu pucina exceptiune au sciutu se confórme vederile si activitatea loru cu spiritulu bisericiei, si intre marginile libertatii crestine. Acést'a servece de garantia tare, cà càtu vom inaintá mai multu in viéti'a constitutionalu, cu atátu cunoscendu mai bine asiediamintele bisericiei, vom cautá se justificamu binefacerile loru prin faptele nostre.

Nu vom incetá in sa nici odata de-a aratá erorile si a combate falsele interpretari ce s'ar dá institutiuniloru nóstre bisericesci, vina ele din ori ce parte. Din esperinti'a, ce am facutu in sesiunea congresului de estimpu, ne-am convinsu, cà multi dintre sustienetorii statutului si ai canonicitatii bisericesci, s'au vediutu indemnati a deviá dela detori'a loru de-a sustiené aceste elemente vitale ale sinodalitatii nostre sub diferite pretexte, de „oportunitate“ si de „dorintie juste“ (?) Semnu cà omenii in sa nu sciú separá interesele particulare de interesele comune

bisericesci, ei le confunda. Pentru acești ómeni principiul are valóre, numai pana convine cu dispuse-tiunile si interesele loru personale.

Altfelu ei ilu desavuaza ca necorespondentioriu cu „spiritulu timpului“. Acest'a e de regula argu-mentulu „ómenilor moderni“, in a combate severi-tatea disciplinei si a institutiuniloru bisericesci.

In congresulu de estimpu s'au discutatulu multe lucruri, cari dupa natur'a loru, si dupa vederile nóstre, trebuiau se capete alta solutiune decatu ce reprezentantii congresuali voiau se le deie. Aceste le vom luá in' rendu in colónele acestei foi, si le vom discutá in detaiu, aratandu adevératulu loru me-ritu si solutiunea ce trebuie se primésca in biserica.

Inceputulu si terminarea educatiunei.

Omulu „candu vine pe lume“ este fórté debilu si neputintiosu, si are lipsa pentru sustienerea viétii sale de ajutoriu strainu. Poterile sale fisice si inte-lectuale se afla intr'o stare dormitanda; dar ele cu incetulu se desvolta, si in fine ajungu la culmea perfectiunei loru. Pentru ca inse acést'a se se póta intemplá catu mai bine si mai securu, se cere cu totu dreptulu, ca omulu neputintiosu séu minorenu, se nu fia lasatu in cursulu liberu alu sortii, càci astfeliu pre usioru póte cadé victim'a intempleriloru órbe; ci se pretinde, ca maioreni, séu ómenii dejá crescuti, cari se cunoscú pre sine insisi si cunoscú totodata si raportulu dintre sine si lumea esterna, se influentieze intru adinsu asupra copiiloru, ca ace-stita se ajunga de sine si prin sine la perfectiunea crestinésca. Intru acést'a sta fiint'a educatiunei.

Educatiunea ca influintiare intru adinsu asupra minorenu, trebuie se se incepa indata dupa nascere. Acést'a necesitate resulta chiar si din cele espuse pana acuma. De alta parte viétii ómenésca are de a se luptá cu multe greutati, cari déca nu se voru delaturá la timpulu seu, copilulu usioru póte cadé jertfa loru. Ce se dicemu inca despre societatea plina de agitatiuni si pasiuni de totu felulu, printre cari abia unu conducatoriu dibace póte scapá fara nau-fragiu, necum unu copilu fara ajutoriulu recerutu! Câte lucruri regretabile si condamnabile nu atragu atentiunea copiiloru! Éca, ce conduse pre Rousseau a subtrage pre „Emilu“ de sub influintiele corumpá-torie ale societati!

Pre langa aceste este sciutu, cà in sirulu fiin-tieloru din lume, nu essista nici un'a, carea se nu tientésca la realizarea vr'unui scopu anumitu. Dar pana candu celelalte fiintie, conduse numai de ins-tinctulu orbu, ajungu de mii de ani incóce totu pre un'a si aceasi cale la scopulu loru; pana atunci spiritulu omenescu cu simtiementu propriu, cu con-sciintia de sine si voia libera, va se dica omulu ca persóna, este singuru capace asi realizá scopulu seu din detorintia, prin urmare din vointia libera. Omulu

ca fiintia rationala nisuiése, ca se ajunga odata de sine si prin sine la *perfectiunea crestinésca*. Acestu scopu lu-póte realizá numai omulu, càci elu singuru e perfectiunabilu. Animalele nu potu procede pe calea perfectiunei adevérate, càci precum dice fórté la locu Vischer: „Der Affe ist schön, aber die Thür des Verstandes ist ihm vor der Nase zugeschlagen.“

Pentru ca inse omulu se póta devení aceea, ce trebuie se fia conformu chiamarei sale, se cere: des-voltarea armonica a poteriloru sale, stirpirea in rade-cina a inclinarii spre reu, si intarirea inclinarii spre bine. Se cere asia dara, ca se influintiamu asupra omului nedesvoltatu, ca astfeliu se-si procure cunos-ciintia câtu mai perfecta despre essenti'a si scopulu destinatiunei sale. Cu câtu influintiamu mai de tim-puriu, cu atátu mai usioru ajunge omulu la maiore-nitate, la sublimulu seu scopu. Renumitul Jean Paul díce in eminentele seu opu pedagogicu „Levana“ : „De aceea damu in educatiune svatulu, ca in primii ani ai vietii se lucreze mai multu, càci atunci cu potere de jumetate misca mai multu decátu in anulu alu optu-lea cu poteri indoite, candu libertatea s'a descatenatu ér referintiele s'au inmultitu; si precum credu economii, cà in timpulu de cétia sémena cu mai multu rodu, asia cade cea d'antaia semenatura in prim'a si cea mai désa cétia a vietii.“

Cu tóte aceste se afla si de acei parinti, cari tienu, cà educatiunea si-implinesce chiamarea sa, déca se incepe, candu copilulu ajunge la unu gradu mai insemnatu alu desvoltarii sale. Esperienti'a de tóte dilele ne dovedesce destulu de lamuritu, câtu e de condamnabila acést'a parere!

Suntu pedagogi, cari accentuéza, cà educatiunea se se incépa inca nainte de nascere; ér altii, cum e si Curtman, nu afla acést'a parere din destulu basata. Noi inca impartasimu parerea lui Curtman, càci esperienti'a ne aréta, cumca multi copii buni si sanetosi s'au nascutu corupti si bolnaviciosi.

Educatiunea fiindu o influintiare intr'adinsu asupra omului inca nedesvoltatu, educatoriulu ca per-sóna maiorena trebuie se tientésca intru acolo, ca copi-lulu prin crescere buna si ingrigita se pota amblá pe piciórele sale fara ajutoriu strainu; se-si culti-veze elu singuru poterile sale intr'o mesura totu mai mare, si conoscundu-se pre sine insusi dar totodata si raportulu in care se afla cu lumea esterna, se pota pasí totu mai siguru càtra perfectiunea cresti-nésca. Intru acést'a sta maiorenitatea.

Candu obiectulu educatiunei séu copilulu ajunge la maiorenitate, va se dica, candu se cunósce pre sine insusi si lumea esterna, — atunci educatiunea se termina.

La unii ómeni se termina mai iute, la altii inse mai tardiu, precum si poterile omenesci se des-volta mai usioru séu mai greu.

Dr. Lazaru Petroviciu,
profesoru.

Proiectu de regulamentu *)

pentru afacerile interne ale consistoriului metropolitanu.

1. Consistoriulu metropolitanu ca supremu organu alu Ierarchiei in tóte afacerile judiciáli si administrative din provinci'a metropolitaná intréga, conformu statutului organicu, luca in siedintie plenarie si in trei senate. Decisiunile atátu cele din plenu, cátu si cele din senatele speciali, se emitu sub titlulu generalu de *consistoriulu metropolitanu*.

2. Plenulu consistoriului metropolitanu, cu Metropolitulú sêu cu loctinatoriulu legalu alu acestui'a in frunte, se compune din toti episcopii diecesani si toti membrii ordinari. Toti deci trebuie se fie chiamati la siedintie plenarie, si convocarea trebuie sê se faca celu pucinu cu 10 dile mai nainte prin posta, sêu in casu de urgentia, cu cinci dile mai nainte cu telegrafulu. Pentru tienerea de siedintie legali se recere prêsenti'a unui numeru cu unulu mai multu decâtu diumetate a tuturor membrilor ordinari, computandu si pe episcopi si pe metropolitulu.

3. De competintia plenului se tienu:

a) cestiunile de principiu, adeca unde se luca de statorirea sêu explicarea si aplicarea unui principiu generalu in administratiune;

b) cauzele de natura sêu competintia mista, sêu dubia, câte i-se substernu prin presidiu, sêu de catra senate ca atari;

c) tóte câte in calea apelatiunei sêu a recursului i vinu dela consistoriele plenari;

d) rogàrile de delegare, prin cari adeca se cere exceptional'a impoterire a unui altu consistoriu in locu de celu ordinarminte chiamatu, pentru investigarea si decidera unei cauze, din motivulu interesàrii si preocupàrii acestui'a;

e) tóte câte anume i-se deléga prin legi sêu dispositiuni speciali, sêu i-vinu spre implinire dela congresu;

f) cestiunile controversate de dreptu sêu de competintia intre senatele speciali, sêu intre acestea cu presiedintele lor;

g) controversate escate intre dóue diecese sêu intre organele loru centrali, precum si plansorile particulariloru in contra acestor'a relative la functiunea loru preste totu;

h) tóte deliberàrile asupr'a rescriptelor mai inalte, ce privescu cauze de interesu generalu, sêu se repórta la administratiunea, control'a si inspectiunea suprema;

i) luarea de dispositiuni pentru convocarea congresului nationalu, respective pentru alegerea deputatiloru congresuali, in casurile prevedinte de statutulu organicu;

k) facerea bugetului sêu si propunerile de acésta natura la congresu;

l) preste totu substernerea de proiecte, elaborate dea-dreptulu, sêu prin specialele senate si comisiuni; de asemenea de reporturi asupr'a situatiunei, a moralitàii a miscamintelor poporali, si cu date statistice catra congresulu nationalu;

m) alegerea secretariului si a fiscului sêu jurisconsultului sêu;

n) disciplin'a suprema asupr'a membriloru si oficialiloru sei;

o) in generalu, consistoriulu metropolitan-plenariu, ordenarminte indeplinindu prin presidiulu si organele sale oficiulu de suprema inspectiune, conducere si control'a asupr'a intregéi administratiuni asupr'a fonduriloru, respective a fundatiuniloru, elu de asemenea invigiléza asupr'a pacii si ordinéi, asupr'a exercitiului exactu si intactu alu dreptului constitutionalu in biserica, respective alu autonomiei bisericeii.

4. Senatele consistoriului metropolitanu se compunu conformu statutului organicu, fiindu a se observá, cá pentru completarea specialeloru senate in casu de lipsa se potu folosi atátu suplintii alesi pe sém'a concernintelú senatu, cátu si asessorii disponibili din altu senatu, dar — nici odata in numeru precumpenitoriu de voturi asupr'a propriiloru membri.

5. De competintia singuraticelor senate se tienu: tóte obiectele sêu cauzele si cestiunile de natur'a resortului loru speciale, fie ele venite prin apelatiune, recursu, cerere de reviziune sêu de nulitate, sêu avizate de catra plenu dupa tenórea §§-loru 166, 167 si 168 ai statutului org. Anumitu, fie-care senatu se ingrigesce in sfer'a sa de activitate pentru adunarea, tienerea in evidintia si prezentarea in conspecte sêu raporte catra congresu a tuturor datelor statistice din intrég'a metropolia, asupr'a intregului materialu de resortulu sêu; de asemenea se ingrigesce si de proiecte pentru regularea afaceriloru de resortulu sêu.

6. Capulu si respective presiedintele ordinariu alu consistoriului metropolitanu fiindu metropolitulu, ordenarminte elu si cu secretariulu metropolitanu se ingrigesce de convocarea dupa lipsa a consistoriului metropolitanu in plenu sêu in senate; mai departe se ingrigesce de impartirea obiectelor pentru studiare si referade, de deslegarea si espeditiunea exacta si prompta a acelor'a, de ordine si acuratetia preste totu. In casuri de necesitate si respective de urgentia, consistoriulu metropolitanu insusi din siedintia póte destiná o comisiune atátu pentru autentificarea cu intetire a protocolorulu sesionali, cátu si pentru ingrigirea espeditiunei promte si exacte a cauzeloru decise

7. Plenulu consistoriului metropolitanu se aduna celu pucinu un'a data pe anu, si anume, la 20 Aug. st. v. La acestu terminu membrii ord. trebuie sê se adune chiar si neconvocati, cei impededati, cu 8 dile mai nainte si-voru notificá si seusá absentia; ér singuraticele senate ale consistoriului metropolitanu se intrunescu de câte ori cere trebuiti'a, in totu casulu de dóue ori, existandu cauze de decisu.

8. In casu de impedeare a numerului legalu dintre membrii ordinari ai consistoriului metropolitanu, presiedintele suplinese lips'a prin suplinti dintre cei mai indemana, convocandu pre acesti'a in celu mai scurtu modu, dar observandu la acésta convocare precátu numai se póte proportiunea legala intre clericali si civili, si numerulu suplintiloru nici intr'unu casu nepotendu fi mai mare decâtu alu membriloru ordinari.

9. Cându vre-o mare necesitate publica a bisericeii aru pretinde prolongirea sêu asia dicendu permanenti'a plenului, consistoriulu metropolitanu in plenu legalu este in dreptu a-si decretá si regulá permanenti'a, conformu necesitàii.

10. In casuri de impedeare a metropolitului sêu de vacantia a scaunului, presiedinti'a se cuvine episcopului mai betranu in oficiu; fiindu si acest'a impededatu, dreptulu de presiedintia trece la celu urmatoriu; ér fiindu toti episcopii impededati, presiedinti'a totu dupa principiulu seniului, in plenu si respective in senatulu strensu bisericescu trece asupr'a celui mai betranu asessoru preotiescu, in celelalte dóue senate, asupr'a celoru mai betrani membri ai lor. Seniulu se aplica dupa gradu sêu rangulu, si in casurile de concurentia, dupa prioritatea inaintàrii la acelaasi gradu.

11. Fie-care membru ordinariu sêu suplinte alu consistoriului metropolitanu este oblegatu a primí insarcinari, esmissiuni, investigatiunii si resp. referade in casuri de lipsa; de alta parte nici unu membru nu póte participá la vr'o desbateré si resp. decisiune asupr'a cauzelor, in cari pentru rudenia sêu pentru cá a functionatu ca aperatoriu sêu consiliariu de dreptu, ori cá judecatoriu la care-va foru inferioru, sêu cându din veri-care alta preocupatiune este interesatu. Astfelu de interesare trebuie descoperita indata

*) S'a primitu din partea congresului, en blocu, in modu provisoriu pana la congresulu viitoriu.

presiedintelui. Ascunderea trage dupa sine procedere disciplinaria.

12. Asesoriloru consistoriali precum si suplentiloru convocati in necesitate, compete diurna de 4 fl. la di, si spese de caletoria 50 cr. de mila.

13. Disciplin'a competente consistoriului metropolitanu, se eserciaza in prim'a instantia printr'o comisiune compusa din loctinatoriulu metropolitanu si din doi membri, secretariulu séu unulu dintre membri functionandu ca investigatoriu (jude instructionalu), ér plenulu este instantia a don'a si cea din urma.

14. Fie-care cauza in ori-ce modu adresata si devenita la metropolia resp. la buroulu metropolitanu, séu la metropolitulu, provediendu-se cu present'a se introduce in protocolulu esibiteloru apoi se esamina pentru constatarea integritatii acteiuru si a resortului carui apartiene, aneasandu-i-se eventualele anteacte, si transpunendu-se referintelui, carele in cartea de controla (ternion), prin subscrierea sa va adeveri primirea, si va nota diu'a primirii. Caus'a ce s'ar afla de natura dubia séu complicata, secretariulu fora amanare o presenta presidiului pentru de a dispune modulu pertractarii acelei'a; ér constatandu-se lips'a vre-unui actu, in cale presidiala se dispune numai decatu completarea acelui'a. De asemenea totu in cale presidiala se dispunu integritate pe cari referintele dupa studierea meritória a causei, in contielegere cu presedintele le ar afla necesarie.

Instruirea buroului presidialu si a oficieloru ajutatorie, de asemenea regularea afacerilor interne ale acestor'a, precum si a óreloru oficiali, pentru scopulu de a atinge cea mai buna ordine, evidintia si esactitudine, se va midiloci presidialminte, dupa ascultarea de specialisti; totu asemenea se voru face informatiunile de directiva pentru parti si respective pentru consistorie.

15. Causelle stricte presidiali, adeca acelea ce dupa natur'a lor, séu dupa cererea expresa a partii, nu au a fi subpuse deliberatiunei consistoriali, se primescu, registreza séu deslega separatu prin metropolitulu séu din insarcinarea acestui'a prin secretariulu, remanendu consistoriului metropolitanu a lua notitia de ele numai precatu metropolitulu, resp. loctenatoriulu seu, ocaionalminte aru afla de lipsa a i le aduce la cunoscentia.

16. Causelle deliberande in siedintiele consistoriului metropolitanu, dupa natur'a si urgentia lor se prelucra séu prin secretariulu, séu prin referintii, ordenari, séu prin numiti referinti ad hoc, in col'a de referada introducendu-se istoriculu séu descrierea pre scurtu a obiectului, insirandu-se momentele si resp. documentele decidiétorie, séu acelea, cari la pertractarea meritoriala mai vertosu trebuie lamurite cu partile si marturiile, si ori unde este posibilu concludandu cu votulu séu opiniunea asup'a modului de deslegare, chiar cu conceptulu formulatu alu espeditiunei.

17. In siedintie presedintele pune obiectele la ordinea dilei, si adeca cele de mare importantia, precum sunt cari se reporta la organizatiuni séu la cestiuni de principiu, prevestindu-le membriloru prin literele convocátorie, ér cele ordinari insirandu-le dupa timpulu cum au intratu, si dandu preferintia numai celoru forte urgenti.

18. Referad'a se face cetindu-se estrasulu cu istoriculu causei, adaugendu-se explicatiunile necesari, presentandu-se si apretiuindu-se documentele esistinti. Presedintele apoi reasumendu pre scurtu cuprinsulu cestiunei si precisandu puncturile principali ale ei, si reflectandu la cuprinsulu documenteloru, dá cursu liberu discussiunei, acordandu de a rendulu cuventulu celoru ce-lu voru cere; ér dupa ce va fi observatu cá membrii sunt destulu informati, procede la votare si anuncia rezultatulu, resp. conclusulu.

Redicandu-se contravoturi, séu facendu-se emendamente la votulu referintelui, presedintele mai antaiu esecuta votarea asupra contravotului, apoi asup'a votului referintelui, mai antaiu cu, apoi in casu de lipsa — fara emandamentu.

Majoritatea absoluta decide. Cándu voturile se impartu in dóue parti egali, presedintele in plenulu consistoriului trebuie, in senate póte se decida cu votulu seu pentru un'a din ambele opiniuni. In cestiuni straordinarmente grave séu delicate, impartindu-se voturile in dóue parti egali, presedintele este in dreptu a relega caus'a pentru nóu'a deliberare intr'unu senatu intaritu cu doi membri! Daca si atunci voturile aru fi egalu impartite, presedintele trebuie se dirime cu votulu seu. De asemenea cándu voturile ar fi in trei parti, si intr'o parte diumetate din ele, — presedintele póte se decida pentru acésta parte, séu se relega caus'a la senatu intaritu, pentru nou'a deliberare.

Candu opiniunile votantiloru diferu astfelu, incatu nici un'a nu intrunescu macar diumetate din voturi, presedintele continua discussiunea si lamurirea cestiuniloru controverse, incercandu a apropiá voturile diverginti, pana se faca posibilu deciderea intr'unulu din modurile de mai susu.

Presedintele nu va intrerupe firulu argumentarii votantiloru, nici va incerca se impuna vre-o parere; preste totu elu numai reasumandu adeverat'a stare a lucrului lamuresce, séu numai cu provocare la documentu evidente corege. (Referintele si cu minoritatea sustiene dispositiunea finale restrictiva, carea suna:

„Presedintele dá propria opiniune motivata numai candu dirima cu votulu seu, séu candu afla de lipsa a face reservatiune la protocolu.“)

19. Regularea intrevenierei barbatiloru specialisti in dreptu, atátu pentru darea de consiliu, catu si pentru acuzare séu apărare, cade in cadrulu procedurii. Pana la votarea acestei'a voru serví de cinosura urmatóriele norme:

a) Defensoarele matrimonialu séu substitutulu seu, nu participa la siedintiele plenarie nici la senatulu scolaru séu celu epitropescu, ci unulu séu altulu numai in senatulu strinsu bisericescu, si numai in cause, unde se lucra de desfacerea casatoriei.

Elu si-dá opiniunea nainte de a se pasi la votare; ér comunicandu-se lui actele prealabilminte, elu si-inscrie si subscie opiniunea motivata, in care casu póte se lipsésca dela siedintia. Opiniunea defensorului, desí nu numera, pururi'a trebuie ascultata si amintita in protocolu.

b) Fisculu, séu — in casu de impedecare, unu substitutu alu seu, participa cu votu informativu la siedintiele plenari de câte ori in casuri speciali de natura juridica este invitat; prin senate elu intrevine informandu din punctulu de vedere alu dreptului positivu civilu in tóte cestiunile de asemenea dreptu.

20. Protocólele asup'a debateriloru si decisiuniloru in plenu si prin senate, se facu pre scurtu, insirandu in frunte pe cei presenti, notandu la rondulu loru schimbările ce intrevinu in acésta privintia, atingendu in modu precisu fie-care obiectu cu numerulu sub care se propune, luandu — deca se cere, scurta notitia despre diferitele pareri si respective voturi ce se pronuncia, si apoi terminandu cu unu esactu sumariu alu conclusului, astfelu incatu, lectorele din cuprinsul protocolului se póta cunoáce in generalitate caus'a si modulu deciderei ei.

In cause mómentose, unde plenulu séu senatulu concerninte afla de lipsa a dispune, protocolulu se póte scrie mai pe largu, in tipu de diariu.

In totu casulu, fie-care votantu este in dreptu, a-si stilisa elu insusi opiniunea separata ce dorese se fie susceputa in protocolu; atare inse trebuie data la manele notariului in decursu de 24 de óre, altminte notariulu avendu a o amintí numai in generalitate.

21. Fie-care colegiu plenariu séu in senate, trebuie in timpu de 24 de óre se-si autentice protocolulu, séu celu pucinu se faca provisiune pentru autentizarea acelui'a in trei dile — printr'o comisiune cu presedintele. Autentizarea se face — cetindu-se si aprobandu-se acel'a din cuventu in cuventu, apoi subscriindu-se numai de catu prin presedinte si notariu.

Nainte de a fi autenticate, nici una decisiune nu se p^ote espedá: inse in casuri de urgentia autentizarea unor concluse, prezentandu-se ele formulate in scrisu, se p^ote executá stante sesiune.

22. Conclusele pentru protocolu, dupa votulu adoptatu alu referintelui séu alu contraopinantelui, le stiliséza notariulu; ér propunetoriulu si respective contrapropunetoriulu pururi'a astfelu trebuie se-si formuleze si resp. motiveze propunerea, încátu aceea intréga sè se p^ota aplicá in proiectulu de expeditiune.

Motivele destinate de a se comunicá p^otilor, pururi'a trebuie precisate si resp. reduse la momentele principale, cuprindendu mai vertosu principiile, séu provocandu tenórea legi, pre care se radima decisiunea séu dispositiunea.

23. Form'a expeditiunilor dupa diversitatea naturei materielor, spre inlesnirea lucrării personalului concipiente, este a se specificá si statorí prin presidiu si cu secretariulu, in modu câtu mai simplu si usioru de executatu.

Expeditiunile revedite de presedinte si providute cu „expediatur“, se mundéza si collationéza sub control'a si raspunderea secretariului, apoi dupa natur'a obiectelor se subscriu séu numai prin metropolitulu, resp. suplintele seu legalu, séu cu secretariulu, resp. referintele concerninte impreuna, séu si numai prin secretariu resp. referinte — „ad mandatam“, adeca din insarcinarea metropolitului.

Metropolitulu si resp. suplintele seu subscrie singuru tóte cele-ce dupa natur'a lor séu dupa dispositiuni legali speciali, apartienu ingrigirei sale proprie personale.

Cele-ce se spedéza espresu „din consistoriu“, fie ele raporturi séu representatiuni catra regimu, fie rescripte catra consistorie, se subscriu prin presedintele siedintei cu secretariulu impreuna.

De asemenea cele-ce cuprindu sentintie séu resolutiuni (deslegari) in cause particulari, se subscriu prin presedinte, cu notariulu siedintei respective.

Sentintiele se provedu su sigilulu oficiului metropolitanu.

Etrasele protocolari se dau la mandatulu presidiului prin secretariu séu unu substitutu alu seu.

Ursoriele si dispositiunile pentru intregirea actelor séu pentru desluciri prealabili, „din mandatulu metropolitanu“ se potu face cu subscrierea numai a secretariului séu a referintelui in cauza.

24. Secretariulu, la deschiderea fie-cárei sesiuni plenarie ordinare a consistoriului metropolitanu, trebuie se-i presente unu reportu detaiatu asupr'a starei cancelariei si resp. a oficiului metropolitanu, anume asupr'a numerului si categoriei obiectelor intrate si preparate, resp. expediate dela sesiunea precedente încóci, si mai vertosu asupra eventualelor restantie mai vechi, esplicandu si justificandu intardiările si impededările intrevenite, si facendu propuneri pentru delaturarea acelor'a pre cari plenulu nu le p^ote amaná séu lasá neexaminate.

Casatori'a a doi frati cu doue surori.

In Romani'a cea *eminaminte ortodoxa*, suntemu dedati a vedé repetindu-se adeseori fapte de flagranta contradictiune cu asiediamintele bisericeí *ortodoxe*, cari astfelu mintiescu totu trecutul acestei tieri glorióse! Intre celea mai próspete inregistramu casulu relativu la casatori'a a doi frati cu doue surori.

Tribunalulu de Jassi, care a judecatu casulu acest'a, a respinsu cererea fratelui de a luá pe sor'a cumnatei sale, pe consideratiuni canonice combinate cu constitutiunea tieriei, dupa care casatori'a, in Romania, este unu actu civilu si religiosu. Cestiunea in sa a fostu adusa inaintea Curtii carea reformandu sentinti'a tribunalului, a admisu ca *legala* cererea fratelui de a luá de socia pe sor'a femeiei fratelui seu. Acésta sentintia a produsu multa sensatiune in spiritulu

juristiloru si mari bauueli in sustienatorii familiei, bisericeí si constitutiunii tieriei.

Casatori'a, in Romani'a, mai nainte erá unu actu puru religiosu, si erá considerata ca o taina a bisericeí, si prin urmare se seversió dupa dispusetiunile canónelor bisericeí. Codulu Mateiu Basarabu, séu „Pravil'a cea mare“ serviá ca regulatoru alu matrimoniului. Astadi in sa candu Romanii au inceputu a porni dupa ideile civilizatóre a le Francesiloru, si a imprumutá institutiunile loru sociale, casatori'a nu e considerata mai multu de institutiune religioasa, ci de institutiune civila, de unu *contractu*. In preocupatiunea loru, pentru totu ce este francescu, ei nu voru se mai respede nici credintiele poporului romanu. „Legea nóstra civila fiindu imprumutata dela Francesci, nu trebuie se avemu iu vedere prejuditiile poporului nostru, ci usurile si moravurile francesse trebuiescu se fie necesarminte si a le nóstre“. *) Astfelu ratiónele fratii nostri cei cu civilizatiunea francesa!

Daca intielegemu frantuzirea culturai nationale, marturisimu cá nu putemu intielege tendintiele de a *frantuzi* si *credintiele* poporului romanu!

Relativu la casatoria, codulu Mateiu Basarabu, admite o singura impregiurare pentru a fi perfecta, benedictiunea bisericeí. Si daca statulu romanu a facutu astadi matrimoniulu pe jumatate institutiune civila, elu a laturat in contra vechilor institutiuni si obiceiuri a-le tieriei. Apói este primejdiosu a jicni moravurile si credintiele religióse a le poporului, cáci daca elu va pierde odata respectulu pentru ele, devine periclitata individualitatea sa nationale!

Noi aflamu cá sentinti'a tribunalului de Jassi, relativu la cererea de a luá fratele de socia pe sor'a cumnatei sale, este conforma cu institutiunile canonice a le bisericeí ortodoxe. Prin acésta sentintia legea codului civile se aduce in deplina consonantia cu legea bisericeasca, recunoscandu-se in modu espresu caracterulu religiosu alu matrimoniului. Si fiindu cá sentinti'a Curtii, care a reformatu sentinti'a tribunalului, s'a apelatu de procurorulu generalu, fiindu o cestiune care nu se p^ote resolví numai prin decisiunea Curtii, speramu cá Curtea de casatie va lasá nestramutata sentinti'a tribunalului, carea, pentru importantia ei o lasamu se urmeze aci in tóta estensiunea sa:

Avendu in vedere, cá obiectulu reclamatiei dlui G. Nadejde este: 1) A se condamná d. Scarlatu Pastia la daune, pen trucá in calitatea sa de primariu alu acestei comune, ar fi responsabilu de faptele oficerului starei civile, care n'a permis casatori'a sa cu Domnisor'a Ecaterin'a Georgiu, sor'a sociei fratelui seu; si 2) A se declará, cá nu exista nici unu impedimentu la casatori'a ce voiesce reclamantulu a seversí cu d-sior'a Georgiu, sor'a sociei fratelui seu.

In ce *privesce punctulu I.* considerandu cá Nadejde, prin aparatoriulu seu, dlu avocatulu Conta, a declaratulu adi cá renuntia la cererea de daune, si asia fiindu, nu este necesitate, ca tribunalulu se se pronuncie asupra acestui punctu, intru cátu prin renuntiare a disparutu litigiulu.

In ce *privesce punctulu alu II.* Avendu in vedere, cá aparatorulu reclamantului Nadejde a sustienutu cá dupa art. 144 cod. civilu, nu exista nici unu legamentu de afinitate intre clientulu seu cu d-sior'a Georgiu; cá daca ar esistá vr'o afinitate, acést'a nu ar fi decátu numai dupa dreptulu canonicu, dreptu, care, dupa domni'a sa, judecatorii nu trebuie a-lu respectá, — mai multu in sa cá art. 22. din constitutiune, care dispune ca benedicti'a religioasa se fie obligatóre pentru casatorii, ar fi fora nici o ratió etc. etc.

Considerandu cá alegatiile dlui Conta, daca potu fi bune, dupa apretierea sa, ele in sa n'au potutu nici odiniora se fi existatu in spiritulu legislatorului, cáci impedimentulu

*) Vedi, „Steua Romaniei“ articolulu „o cestiune de dreptu“ relativu la casatori'a a doi frati cu doue surori, scrisu de d. adv. E. Mazlám.

vediu de art. 144 c. civilu, desi s'ar parea că nu ar esistá într'unu modu espresu, totusi tienendu sēma de marea chiamare a unui legislatoru, sub nici unu cuventu nu se pōte admite, că a potutu deviá dela teori'a sa, adeca: de a face ca legile sale se nu cuprinda decâtu moralitate si onestitate;

In casulu concretu: Considerandu că dupa legislati'a vechia a ambeloru tieri, adeca atātu dupa codicele Calimachu alu Moldovei, câtu si dupa codicele Caragea alu Valachiei, o asemenea casatoria erá proibita, ér acēsta proibitiune se fundá mai cu sēma pe bunele moravuri si onestitatea relatiiloru din familie;

Că daca vechiulu legislatoru a pusu atātu ingrigire pentru paz'a buneloru moravuri, apoi candu unu poporu a vietuitu diecimi de ani sub nisce asia de sacre principii, se pōte admite óre că noulu legislatoru se fi fostu condusu de acea ideia, de a inscrie in legislati'a sa o tolerantia atātu de isbitóre in deprinderile si moravurile acestui poporu? Negresitu că nu!

Considerandu că acēsta afirmatiune se dovedesce: 1) din insasi redactarea art. 144 c. civilu, căci daca noulu legislatoru ar fi avutu intentiunea de a abrogá proibirea vorbita, ar fi scris'o într'unu modu espresu, ér nu s'ar fi marginitu in terminii imperativi, că „casatori'a este oprita pana la a patra spitia si intre afinii de aceasi spitia“, deunde resulta că a intielesu a mantienē proibirea pusa in discutie; 2) că chiar candu legislatorulu din 1864 ar fi voitu se o rumpa cu moravurile trecutulu, acēsta nefericita si pripita rumpere si-a si vediulu efectulu seu prin revoltarea simtieminteloru religiōse si morale in poporu, asia că legislatorulu constituantu, simtiendu pericolulu, a cantatu si desfiintiatu acea nefericita novatie, introducendu art. 22 din Constitutie, prin care benedicti'a religiōsa pentru casatorii devine obligatore; cu alte cuvinte, pentru a sov-gardá deprinderile si bunele moravuri ale poporulu a cautatu se puna in armonie biseric'a cu legislati'a civila;

Că odata acestu mare principiu admisu si trecutulu in marea nōstra Carta — Constituti'a, — nu mai pōte fi justa si bine intemeiata pretenti'a, că in aceste casuri judacatoriulu nu trebuie se tiena sēma de canōnele eclesiastice;

In cele din urma, candu Constituti'a declara de religie dominanta pentru poporulu romanu, religi'a crestina ortodoxa, candu se recunōsce acēst'a si i-se respecta tōte institutiile si legile sale, — candu dupa cum s'a demonstratu se admite ca benedicti'a religiōsa se fia obligatōre, a-se admite teori'a sustienuta de partea reclamanta, ar fi a se resturná din fundamentu Constituti'a, impunendu-se bisericei se consacre acte pe cari canōnele sale nu le tolerá; că spre afirmarea acestoru consideratii, este că insusi Domnitoriulu, din momentu ce a juratu pe constitutie, a si renunciatu la prerogativele ce-i acōrda art. 150 din condice, adeca la dispens'a pentru casurile prevediute in art. 144, dispensa care erá contrara santeloru canōne, si care din momentu ce s'a admisu principiulu, ca benedicti'a religiōsa se fia obligatōre, nu numai putea avé nici unu efect;

Considerandu, in fine, că prin introducerea art. 22 in Constitutie, contractulu de casatorie, care dupa codice erá unu puru actu civilo-religiosu, intru câtu pentru autenticitatea lui se ceru doue elemente, adeca celebrarea civila si consacrarea religiōsa a casatoriei;

Că nu se pōte sustiené că o casatorie ar fi valabila fora a intruni si benedicti'a religiōsa, sub cuventu că dispositiile codicelului civilu n'ar fi modificate intru câtu este sciutu că legile se abroga atātu espresu câtu si tacitu:

Pentru aceste motive, tribunalulu in maioritate respinge reclamati'a d-lui Georgiu Nadejde.

O cestiune ce reclama deslegare urgente.

De candu cu nou'a era constitutionala bisericea a trecutulu 9 ani, si totusi nu s'a lamuritu, si chiarificatu tōte dispusetiunile statutulu organicu bisericescu in adeveratulu intielesu alu cuventulu. E vorba adeca de §. 6. din st. org. care dice: „In sinodulu parochialu iéu parte toti parochianii maioreni, de sine statatori, ne patati, cari si-implinescu datorintiele parochiali.“ Espressiunea „de sine statatori“ e priceputa, esplicata, si aplicata in 2 tipuri. Spre dovēda servēsa urmatōrele:

I. In comunitatea nōstra bisericea P.-R. in periodulu penultimu bis. a functiounatu ca epitropu parochialu, M. I. omu trecutulu de 30 ani cu unu caracteru ne patatu, posiede una sessiune pamentu estravilanu proprietate eschisiva, alesu prin increderea sinodulu parochialu; dar locuiá cu tatalu seu in o locuintia.

II. La 25. Maiu a. c. comunitatea nostra bis. a avutu alegerea unui parochu. La alegere fōrte liniseita intre altii se apropie de urna de votizare crestinulu P. S. in etate de 29 ani, cu unu caracteru eminentu moralu, omu carturariu, posiede $\frac{3}{4}$ ses. pamentu, si fōrte bisericosu, in sa si acēst'a ocuesce cu parintii. La presentarea lui fū intrebatu de presidiu, pentru care candidatu votēza? Elu si-dete pareerea. Insa fū respinsu. din simplulu motivu, că locuesce cu parintii.

Se nu li se vatame modestia celoru duoi barbati mie multu pretiuiti pentru că i-am amintitu aci, n'am nimica in contra loru din contra asi dori ca totu de una sē se incredintiedie afacerile bis. nōstre la asemene persoue. Voescu numai prin acēsta se ilustrezu bine casulu aducendu date positive.

Candu vedu casuri ca celu de sub punctulu II. me intrebū: Pentru ce n'are dreptu acēst'a a votá, pecandu cel'a a fostu dejá epitropu? Óre acēst'a nu pote fi independente? Nu-si implinesce datorintiele parochiali, altulu le implinesce de pomeana? Séu ce? Se-si parasēca parintii — desi la adēnci betranetie, ca se devina „de sine statatoriu?“ etc. etc. etc.?

Daca p. e. biseric'a nostra are lipsa de o suma de bani, de care nu dispune, acēst'a apelēza la credintiosii sei, si ei adunandu-se decudu ca: fiesce care crestinu se indatorēza a solvi bisericei dupa patrariu de sess. 1 fl. v. a. éra crestiniu ce au numai casa: 50 cr. Óre acei crestini cari siedu cu parintii si totusi posiedu unu patrariu, si 2 de pamentu, ma se afla la noi si cu o sess. pamentu, dicu. acea clasa de crestini la asemene casuri se fie dati la o parte?

Altu esemplu: unu omu e de 40 ani, si are fecioru de 20 ani, omulu traiesce 80 ani, feciorulu a ajunsu atētea de 60 ani, avendu ambii câte 2 patrari pamentu, ca proprietate, se intielege si familie, feciorulu, adeca a devenitu si elu mosiu, si totusi n'are dreptu se vorbēca in sinodulu parochialu nici unu cuventu, daca locuesce cu tatalu seu.

Va se dica: unu mosiu de 60 ani care are datorintie parochiali de implinitu, provediutu cu tōte calitatile spiritali, si materiali, si plinu de buna vointia, aptu de a concurge la regularea, consolidarea si prosperarea vazei si averei bisericei sale nationali, si pentru inaintarea invetiamantulu in scol'a, ce elu o numesce a sa confessionalu, acelu chrestinu zelosu trebuie eschisu dela dreptu si lucru — dupa dispusetiunea citatulu § — alaturea cu cei patati! Cu alte cuvinte: Acei chrestini carii locuescu cu parintii suntu condamnatu alaturea cu criminalistii! Óre asia urita pata e a „locuf fii cu parintii, si fratii impreuna“?

Pe atunci amicii si vecinii feciorulu resp. mosiulu din cestiune — desi multi dintre acēsti'a in conditiuni mai primitive — pana si pruncotanii abia trecuti de 20 ani daca nu locuiescu cu parintii — (pote unii dintre acēsti'a imitandu pe fiulu ratacitu din evangeliu) esserciaza unulu din cele mai frumōse drepturi alu vietii publice.

E tristu, si durerosu totu odata acésta procedura, pentru omulu care pricepe ideile seclului nostru, ce se dice alu luminiloru si ale dreptului omului.

La aceste esemple respective intrebari e de doritu se repunda cei ce pretindu a fi dreptu explicatu §. 6 ca buna ora sub punctulu II.

Noi asia credemu că, la facerea st. org. respective, la precisarea dispușetiunei „de sine statatoriu“ din desu memoratulu §. n'a fostu de scopu eschiderea de la lucru, a celei clasa de chrestini de la care, in presinte se pote sperá cu severitate o activitate roditoare pe terenulu biserico-scolaro-natiunalu.

Ni place a crede că cei chemati voru luá seriosu cestiunea si vor nisui spre deslegarea ei catu mai in graba.

Si — daca totusi interesulu bine priceputu alu bisericiei si scolei pretinde eschiderea acelei clasa de chrestini, cari siedu cu parintii, din sínódele parochiale — dupa mine nevinovata — atunci noi câteva mii dóra dieci de mii din Metropolia din Transilvania, Ungaria si Banatu remanemu numai cu dorintia de a fi considerati intre membri sínódeloru parochiali, fora a-o vedé realizata dora nici candu.

Teodoru Bodrogeanu — Orga.

Omului crestinu.

Omule crestinu pana traiesci
Cugeta bine că cine tu esci,
Fie-ti aminte, că esti muritoriu,
Nu scii momentulu candu tréba se mori!
Deci in decursulu totu traiului teu
Ne incetatu róga-te lui Dumnedieu!

Lucra in diu'a ce-i pentru lucratu,
Inse aceea ce-i pentru serbatu
Tu o serbéza si-asia s'o cinstesci,
Cum ceru poruncile bisericesci!
Si in decursulu totu traiului teu
Ne incetatu róga-te lui Dumnedieu!

Poftele rele tu nu le lasá
In alu teu sinu a se inradaciná,
Sufletu-ti fie-ca aurulu-curatu,
Si-lu feresce de ori ce pecatu!
Deci indecursulu totu traiului teu
Ne incetatu rogate lui Dumnedieu!

Fa bunatate cu câtu vei potea,
Da-le din tóte din câte-i avea:
Golu-lui haine, ér celui setosu
Apa. — Si mangaie pre celu morbosu!
Si in decursulu totu traiului teu
Ne incetatu róga-te lui Dumnedieu!

Fa-ti detorintia ce ai catra statu
Catra natiune si catra 'mperatu
Si-astfelu de-i face, — de-i lucrá
Tatalu din ceriuri te-a remunerá!
Dar' in decursulu totu traiului teu
Ne incetatu róga-te lui Dumnedieu!

Diverse.

= Din incidentele onomastice Maiestatii sale imperatesei si Reginei Elisabet'a, in biseric'a catedrala din Aradu s'a celebratu marti in 7 st. v. l. c. liturgia, pentru indelungat'a vietá a Maiestatii sale. La liturgia a pontificatu Preasanti'a Sa Dlu Episcopu Ioanu Metianu.

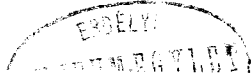
= **Cum tractéza Russii pe Romanii din Basarabia?**
La acést'a intrebare ne dá respunsu unu Basarabeanu emigratu in Galati, care descrie in „Romania libera“ in terminii cei mai durerosi suferintiele romaniloru din Basarabia. Functionarii rusi persecuta totu ce este romanu. In diu'a de 29 Octobre toti locuitorii trebuia se depuna jura-

mentu inaintea subprefectulu pentru Tiarulu, si din acelu momentu se considerau supusi rusi. Acela ce nu voiá a prestá juramentulu, trebuia se plece din comuna, căci altfelu ilu bâtea cu cnut'a, cum i s'a intemplatu primariulu de Reni, A. Demetriadi. Se dice că subprefectii rusi au ordine de la superiorii loru, a face tóte sicanele romaniloru, spre a-ii departá din Basarabi'a. Unu bietu notariu, anume Husarescu, dupa ce a fostu desbracatu de rusi pentru o mica datorie, si lasatu cu famili'a cu patru copii pe drumuri, neavendu cu ce se se hranésca, a fostu silitu se stringa „Monitorele oficiale“ dela câteva comune, si a-le vinde, spre a-si capatá ceva parale ca se póta trece in Romania. Functionarii rusi aflandu de acést'a, ei au desfacutu si restulu „Monitóreloru“, ceva mai multu, ei au vendutu si portretulu Domnitoriuului Carolu I, si esiarpele primariloru, ce se aflau pe la oficiile primariloru! Functionarii romani sunt asverliti pe drumuri in timpu de iérna; unii neavendu subsistintia au inceputu a cersitorí.

= **Doze surori lipite.** „American Register“ anuncia că Dr. Rancoast a adusu din Canada doue fete, care amin-tescu pe fratii Siamesi si pe sororile Milia si Cristina. Corpurile loru sunt legate impreuna printr'o massa de carne sub pieptu. Rosa si Maria, asia se numescu, lucréza independentu una de alta si nu au acelesi sensatiuni. Astfelu una e câte odata tacuta, pe candu cealalta ride si conversezá. Ele sunt de origine francesca.

= **Satelitii lui Marte.** D. Richar Proctor a gasitu in operile lui Kepler unu aliniatu scrisu in 1610 si anterioru tuturor citatiuniloru ce s'au facutu pan'acum, pentru a probá că esistintia satelitiloru lui Marte fusese ghicita in alu opt-spre-diecelea seculu. Kepler se esprime intr'adeveru ast-feliu, intr'o scrisóre adresata amiculu Wackenfelds: „Sunt atátu de departe d'a fi opusu esistentiei celoru patru sateliti ai lui Jupiter in cátu asteptu ca se-mi tramiti unu telescopu pentru ea se vedu de voiú putea descoperi doi in giurulu lui Marte, căci proportiunea pare a cere siese séu optu in giurulu lui Saturnu si unulu in giurulu lui Mercur si alu Venerei.“ Asia dar Swift, Fontenelle, etc. dela Kepler ar fi imprumutatu ideia esistentiei sateliciloru lui Marte. Ea n'ar fi disparutu din sciintia de cátu din caus'a neisbutirei incercariloru facute pentu a-i descoperi, pana cându unu ilustru astronomu americanu a reusitu a le constată esistentia.

= **Cea mai mica carte.** La Espositiunea universala din Paris visitorii póte n'au observatu unu produsu a librariei care este ce-va unicu; si daca nu l'au observatu, caus'a e tocmai aceea ce face meritulu seu; infirm'a sa micime. In adeveru este cartea cea mai mica ce s'a imprimatu vr'o data; formatulu seu este in 124. Acést'a carte este *Divina Comedie* a lui Dante, text italian, imprimatu la Padua, volum de 500 pagini, mesurandu 5 centimetre iu-ultime si 3½ latime. Spre a ceti o singura linia din acést'a impresiune microscopica, trebue nu ochelari (acestu ajutoru nu ajunge), ci o lupa, si inca chiar cu lup'a cea mai puternica nu se póte ceti in siru o pagina. Nimene nu se va mirá de acést'a cand va scí că doue cole de hartia de imprimatu, inpartite in 16 parti, au ajunsu pentru imprimare si contienu cele 14,333 versuri a poemei. Éta istoriculu acestei carti. La 1834 Italianulu Antonio Farina produse nisce probe de litere de otielu fórte mici si fine. Elu le numi „ochiu de musca.“ Acele probe fura cumperate de librarulu milanezu Giacomo Gnocchi, care la 1850 puse se tórne altele spre a puté imprimá de o data 4 séu 6 foi. Impreuna cu fecundulu scriitoru Cesare Cantu intraprinse o editiune microscopica a *Divinei Comidii*, imprimata cu acele litere. Se succedara mai multi compositori, dar toti trebura se renuntie. Corectiunea fu si mai grea de cátu compunerea. Corectorii si tipografii ce se pusera la acelu lucru perdura vederea séu celu putinu capatara oftalmii seriose. Oper'a nu putú fi terminata si librarulu parú a fi renuntiatu la proiectulu seu. Gnocchi murindu, fiulu seu reluá cu ardóre

proiectulu parintiescu. La 1 Martie 1873 incheia cu tipografia fratiloru Salmin din Padua unu tratatu pentru imprimarea poemei lui Dante cu caractere microscopice. Se pusera la lucru si poem'a nu putu fi terminata de cât pentru Espositiunea din anulu curentu. Astfelu ea a duratu 5 ani, bine intielesu că cu intreruperi; dar chiar in timpul cand lucrarea a fost inpinsa cu celu mai mare zelu, nu s'a pututu imprimá mai multu de 24 séu 30 pagini pe luna. Se se judece ce a trebuitu se fie corectiunea unui asemenea volum.

Concursu.

1—3.

Comitetulu administrativu alu fundatiunei „Elena Ghiba Birta“ publica concursu pentru unu stipendiu vacantu de 200. fl. v. a. la unu studentu din comitatulu Aradu, ori Bihoru, Bichisiu ori Cianadu, avendu recurrentii se produca:

a) documentu că sunt de religiunea ortodocsa si de nationalitate romanii ori greci;

b) documentu cumca sunt orfani seraci, séu că parintii nu au midilóce pentru intretinerea loru la scóla;

c) documentu cumca au absolvitu celu pucinu clasele elemnetare cu succesu bunu, portare morala buna, si s'au promovatu in clase mai inalte. Cei cu mai multe pregatiri vor avé preferintia.

d) Rudeniele fericitei fundátore vor avé preferintia intre cei de calificatiune egala,

Recursele instruite astfelu se vor inaintá la presi-diulu comitetului fundationalu pana la finea lui Decembre a. c.

Din sidentii'a comitetului fundationalu. Aradu $\frac{6}{18}$. Noembre, 1878.

Ioanu Metianu, m. p.
Episcopu si paesiedintelu comitetului,

Vincentiu Mangra, m. p.
notariulu comitetului,

1—3.

Pentru deplinirea statiunei invetiatoresci la scól'a de baiati din comun'a *Chesintiu* inspectoratulu Lipovei, se escrie concursu cu terminu de alegere pe diu'a de **3 Decembre** stil. vechiu a. c.

Emolumintele suntu in bani 176 fl. 80 cr. val. aust. 60 meti de grau, 14. orgii de lemne din care are ase incaldí si scól'a. 4. iugere de pamentu aratoriu, cortelu liberu cu gradina de legumi.

Doritorii de a ocupá acésta statiune suntu poftiti recursele loru instruate in intielesulu statutului organicu si adresate comitetului parochialu a le trimite la subscrisulu in Lipov'a, si pana ia diu'a de alegere au se se presinte in vreo Dumineca séu serbatóre in biserica spre asi aretá desteritatea in cantari si tipicu.

Chesintiu in 29. Octomvre 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: *Cristoforu Giuchiciu*, inspectoru cercuralu de scóla.

2—3.

Pentru deplinirea statiunei invetiatoresci, la acum de nou infintiat'a *II. scóla paralela din Ohabaforgaci*, de nou se escrie concursu, cu terminu de alegere pe diu'a de **21. Noemvre stil. vechiu a. c.** pe langa conditiunile publicate in acést'a fóia sub Nr. 33. 34. si 35.

Ohabaforgaci, 24. Septemvre 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: *Georgiu Cratiunescu*, prott. si insp. de scóle.

2—3.

Prin acést'a se deschide concursu pentru catedr'a de limb'a romana si de religiunea gr. or, carea catedra a devenitu in vacantia la archigimnasiulu catolicu din Temisiór'a, si e sistemisata provisoriu cu unu salariu anualu de 700 fl.

Recurrentii, pana in finea lui Novembre stilulu nou alu an. cur, recursele loru adresate Ministeriului reg. ung. de cultu si de invetiamentu publicu, se le astérna la suprem'a directiune districtuala scolaru din Orade (nagyrárad tan. ker. főigazgatóság) adjustate cu adeverintie că au finitu intregulu cursu teologicu, suntu santiti de preoti si posedu calificatiunea pentru ambele catedre, atestate despre oficiile ce le-au purtatu si le pórtu.

Budapesta in 23. octomvre. 1878.

Dela Ministeriulu reg. ung. de cultu si instructiune publica.

2—3.

Pe bas'a decisului consistorialu din 6 Iuliu a. c. Nr. 1495/372 se escrie concursu pana la **10 decembre a. c.** pentru postulu de capelanu langa betranulu preotu din *Ecica romana* Chirilu Magda, de care postu capelanulu este impreunatu si unulu dintre cele 3 posturi invetiatoresci.

Capelanulu fitoriu ca atare va avé un'a a trei'a parte din tóte competintiele si tacsele birali si stolari de la 400 nre de case, ér ca invetiatoriu va avé unu salariu de 200 fl. si câte 40 fl. bani de cortelu pe anu.

Dela recurinti se recere se fie absolvitu 8 classe gimnasiale si teologi'a cu calculi buni, si se fie depusu essamenulu de calificatiune cu calculu distinsu, receruta pentru parochiele de I. classa.

Recursele proviedute si cu alte documinte prescise se vor naintá parintelui protopresbiteru tractualu *Vincentiu Sierbanu* in Banatu-Comlosiu.

Ecic'a-romana, 8. Septembre 1878.

Comitetulu parochialu din Ecic'a-romana.

In contielegere cu *Vincentiu Sierbanu*, protopopulu si insp. de scóle.

Pentru intregirea parochiei *Lapusnicelu* in protopopia-tulu Mehadii se escrie concursu, cu terminu de **30 diu** dela I publicare, cu carea suntu impreunate urmatórele emoluminte:

a) un'a sesiune de 23 jugere de pamentu, éra pentru lipsindele 11 jugere se resplatescu dela statu cu 43. fl. 86. cr.

b) 120 fl. salariu in bani gata titulu biru si stola afara de nunti si alte functiuni.

c) Cuartiru liberu cu gradina de legume.

Doritorii de a ocupá acésta parochia, au a-si substerne recursele instruate conformu statutului organicu si normeloru consistor. pana la terminulu amintitu, adresate comitetului parochialu la man'a adm. protopopescu M. O. D. Ioane Stefanovicu in Mehadia. —

Comitetulu parochialu

In contielegere cu D. adm. protopop: *I. Stefanovicu*.

Se escrie concursu pentru vacant'a statiune invetiatoreasca din comun'a *Jabuca*, protopresbiteratulu Versietiuului cottulu Timisiului cu terminu de alegere pe **19. Noembre** a. c. stilulu vechiu.

Emolumintele suntu: 300 fl. V. A. 6 fl. pentru scrip-turistica, cuartiru liberu, 4 orgii de lemne din care se se incaldiesca si scól'a, 1 jugeru de pamentu din care $\frac{1}{2}$ jugeru e viie, si spelele conferintiei 10 fl. V. A.

Doritorii de a ocupá acestu postu, au de asi tremite recursele sale instruate conformu dispusetiuneloru statutului org. si ale substerne adresate comitetului parochialu Pré On. Domnu Ioane Popovicu protopresbiterulu Versietiuului in Mercina per Varadia, avendu in vre-o domineca ori serbatóre a-se presenta in biserica pentru de a-si aretá desteritatea in tipicu si cantarile bisericesci.

Jabuca in $\frac{26}{10}$ 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu prottereulu tractualu.